

Geke in Siberië (verslag)

Op vrijdag 16 mei 2008 ontmoet ik op schiphol voor het eerst mijn collega kunstenaars en reisgenoten:

vlnr Ronald Huynen, Frans van Veen, Margot Maaskant, Geke en Dick Carlier.

Het klikt direct! We zijn ook allemaal wat opgewonden voor de reis omdat we geen idee hebben wat ons te wachten staat. We hebben wat opgezocht over Kemerovo op internet en hebben daar een stad gezien die zo'n 700.000 inwoners heeft en totaal niet lijkt op het beeld dat we van Siberië hebben: sneeuw, beren en bittere armoede.

Als we aankomen worden we opgewacht door Yana en Peter van der Toorn-Vrijthoff, die dit alles op touw heeft gezet. Voor de rest van de dagen is er een taxibusje voor ons geregeld en Yana tolkt maar we hebben ook de hele week twee studenten, Veronica en Anna, die op allerlei ogenblikken ons zullen bijstaan

tijdens de gesprekken. We mogen eerst even in ons hotel uitrusten.

Na een heerlijke lunch in het gezellige Traveler's café, begint om 12.00 uur onze kennismaking met Kemerovo. We gaan eerst naar het oude mijnwerkersdorp Kemerovo aan de andere kant van de rivier de Tom. Verassend: want hier ligt dus vanaf 1916 een stukje geschiedenis waar Nederland erg bij betrokken is geweest. Mbt de architectuur van de eerste gebouwen heeft o.a. de architect van Lochem hier gewoond en gewerkt. Kemerovo is een jonge stad: in 1916 werd het eerste huis gebouwd en pas na WO2 is het uitgebreid met grote moderne woonflats en gebouwen. Onder het museum (Red Hill Museum en tevens het eerste huis) is een mijn nagebouwd en als we er in gaan is het meest indrukwekkend voor mij om te zien hoe de mensen daarin hele nauwe schachten op handen en knieën de kolenwagentjes naar buiten brachten... 's avonds eten en slapen zonder te wassen en de volgende ochtend weer de mijn in. Ze werden dan ook niet oud.....

Dan vertrekken we naar de prachtige Town Concert Hall. Een schitterend gebouw met een prachtige hal. Daar krijgen we een indrukwekkende en ontroerende musical te zien, die opgevoerd wordt door jonge mensen.

Het gaat over de oorlog in Afghanistan en laat het grimmige en gevaarlijke oorlogsgebied zien en het verdriet en de rouw om de vrienden en kinderen die omkomen. Het prachtige ballet in zwart en wit geklede vrouwen laat in een schitterende choreografie het verdriet zien en de bruid die wordt ingehaald door de zwarte rouwende schaduw.

Moderne dans maar zo professioneel, evenals de zang: daar kunnen wij nog wat van leren! Dan volgt een bijeenkomst met heerlijke hapjes bij de directrice van het theater. Ook de cast van de musical is uitgenodigd. Als ik iets mag zeggen laat ik de kans niet onbenut om mijn gevoelens over oorlog in de wereld te uiten en vertel over het feit dat ik altijd heb

gedanst en in musicals heb gespeeld en dat het, ondanks de Russische taal, toch zo goed overkwam omdat dans, zang en ook kunst, de grenzen, politiek, economie en ook oorlogen overstijgt. Ik zag dat een van de militairen erg geemotioneerd was. Later kwam hij naar me toe en omhelsde me en huilde. Hij haalde een decoratie van zijn kleding en spelde mij deze op. Ook ik kon mijn tranen niet meer bedwingen. Op zo'n ogenblik voel ik me zo verbonden met menszijn en tegelijkertijd zo onmachtig omdat je de grote wereld politiek blijkbaar niet duidelijk kunt maken dat je met respect voor elk land en elke cultuur zou moeten samenwerken en niet elkaar voortdurend de 'waarheid' zou moeten willen opleggen.

Voor mij was op dat ogenblik de toon gezet en dat is in de rest van de 10 dagen ook gebleken. Overal werden we zo gastvrij en hartelijk ontvangen, met dans, muziek, heerlijke hapjes en maaltijden en wodka natuurlijk. En een ongelooflijk warme oprechte belangstelling.

Ons geweldige, maar ook heel intensieve, programma was perfect georganiseerd door Peter en Yana. De expositie werd daarentegen met nogal wat problemen geconfronteerd zoals de douane die bij aankomst van de drie kisten met schilderijen de hele boel wilde uitpakken (en hoe komt het dan dus weer netjes in de kisten....). Peter boos en ook de pers kwam om de hoek kijken zodat e.e.a. nogal wat politieke opschudding veroorzaakte. Uiteindelijk mocht

het onder toezicht van de douane in het museum worden uitgepakt maar toen wilden ze vervolgens nog 30.000 euro belasting heffen. Weer een hoop stampij en uiteindelijk hebben ze bakzeil gehaald. Nadat uiteindelijk de schilderijen waren opgehangen presteerden ze het om 1 dag voor de opening een aantal schilderijen er weer af te halen om te ophangsystemen te verstevigen..... Alles dus opnieuw inrichten; Peter en Yana hebben het er maar druk mee gehad. Maar uiteindelijk zag de expositie er prachtig uit.

en plein air werken bij de rivier de Tom Peter en Yana leggen de gang van zaken uit...

En dan de workshops: en plein air schilderen met de studenten van de University of Culture and Art. Met 2 bussen reden we naar het open air museum Tomskaya Pisanitsa (natuurreservaat zie foto), onder politiebegeleiding!! Zo konden we wel heel vlot door rood licht..... Het park, gelegen aan de grote brede rivier Tom, was prachtig en we hebben daar ook heerlijk geschilderd, getekend en met de studenten gepraat en gediscussieerd over kunst. Frans hield een inspirerend pleidooi voor vrijer werken; een heel nieuwe ervaring voor de toch wel erg traditionele wijze van kunstonderwijs in Kemerovo. Maar de nieuwgierigheid van met name de jongeren heeft ons verrast. Zij leven in een nieuwe tijd met internet en de deur naar de wereld staat open. De oudere generatie heeft op heel veel gebieden nog de wortels van het regime van de Sovjet Unie in zich en kan zich daar moeilijk van los maken. In discussies met andere kunstenaars in de expositieruimtes en The house of Artists, en ook op de universiteit en de College of Art (kunstacademie) was het heel interessant om ook te zien en te horen hoe ze onderling over allerlei onderwerpen praten: moderne/abstracte wijze van werken versus traditioneel. We hadden wel een instelling dat we zelf niet de traditionele kunst zozeer wilden 'afdoen' maar we legden het accent op de individuele

vrijheid die ook moet leiden tot een vrijere en eigenzinniger uiting in kunst. Ook bleek wel dat leerlingen met veel talent en een hang naar 'meer' verdwenen naar de kunstacademies van Moskou en Sint Petersburg zodat in dit gebied van Rusland er weinig 'vernieuwers' lijken over te blijven...

En dan de discussies met vrouwen en mannen; het is normaal dat een Russische jonge vrouw van 25 jaar getrouwd is en kinderen heeft. Zo niet dan voert ze een sociale strijd met haar familie. De jonge vrouwen van nu willen echter zó graag ook studeren en de wereld verkennen! Hun emancipatiestrijd lijkt op de onze in de 60-er jaren en ik heb dan ook geen kans onbenut gelaten om de jonge vrouwen op het hart te drukken om de kansen te nemen! Yana vond ik een geweldig voorbeeld van de moderne Russische vrouw met zakelijk instinct die als volwaardig persoon nu meedraait in de organisaties daar. Ze komt in Nederland dit jaar en ik hoop dan met de intense gesprekken hierover met haar te kunnen doorgaan.

Ook hebben we en plein air gewerkt in de open kolenmijn; een onwaarschijnlijk grote groeve waar de kolen uit worden gehaald en worden geëxporteerd naar alle delen van de wereld. Een koude

ochtend was het wel: 4 graden (en dat na drie dagen 24) maar toch een heel inspirerende omgeving om vast te leggen in tekeningen en schetsen: de patronen van de wegen tegen de helling van de groeve en de donkere kronkelige koollagen die in de wanden te zien waren.

En daar was dan ook weer de pers: Tv en kranten waren de hele week in de buurt en hebben vele interviews en opnames gemaakt. We zijn voor de lokale tv geweest en zelfs 2x voor de landelijke tv! Dus heel Rusland (en dat is groot;....) heeft ons gezien! We voelden ons bijna een soort 'popstars' met de pers op de hielen en steeds handtekeningen uitdelen. Ook natuurlijk heel vermoeiend om steeds allerlei mensen te woord te staan en bijna continue en zonder pauzes door te gaan. Dat brak ons op tijdens een folkloristische voorstelling in het dramatheater: we vielen alle vijf in slaap....

Onze lezingen waren een succes! Ik heb verteld over mijn project KUNSTlandschap, over de landschappelijke historie van Nederland en Drenthe en hoe ons schitterende stroomdallandschap mij heeft geïnspireerd tot het maken van de 50 aquarellen van mijn boek. Natuurlijk heb ik ook nog iets over de koeien verteld....

Ook naar mijn collega's toe heb ik Drenthe gepromoot en verteld hoezeer hier in de gemeente ik ondersteund wordt in al dit soort activiteiten. Verder hielden Margot en Frans een inspirerende lezing over de ontwikkeling van hun werk van vroeger tot nu, Dick vertelde over zijn passie voor het en plein air aquarelleren, Ronald over zijn bijzondere project: het tekenen van 40 km oeverlandschap in de havens van Rotterdam op een smalle lange strook papier die in een machine wordt opgerold.

En dan de opening op 22 mei: na vele persconferenties en andere interviews werd door diverse mensen gesproken en de cultureel attaché Thymen Kouwenaar was overgekomen namens de Nederlandse ambassade van Moskou. De expositie is dan ook o.a. door buitenlandse zaken gesubsidieerd. We zijn overladen met bloemen en hebben een decoratie gekregen met een ingelijste oorkonde, vanwege de bijdrage die we hebben geleverd aan de inwoners van Kemerovo. We voelden ons zeer vereerd. Na weer heel veel pers en handtekeningen vertrokken we naar een sjeik diner met tafelschikking waar we met directrices en hoge ambtenaren en Thymen Kouwenaar hebben gedineerd. De camera's bij de opening

We moesten om onze decoraties mooi te houden volgens traditie de medaille in de wodka leggen en vervolgens in één keer het glas legen.... oef! Tja die wodka, ik probeerde er steeds stiekem wat onderuit te komen maar dat lukte niet helemaal..... Ook tijdens dit diner viel weer de hartelijkheid en oprechte gastvrijheid op... Na weer vele speeches gingen we moe maar voldaan naar bed.

We hebben daarna nog een bezoek gebracht aan de opleiding voor volkskunst. Daar zag je hoe gedisciplineerd jongelui aan het werk waren met allerlei traditionele kunstvormen zoals dienbladen en matrushka's beschilderen, houtbewerken enz. Dit vond ik een wat somber beeld omdat hier jongelui van zo'n 17 jaar in een vrij strak keurslijf werden opgeleid, zonder enige vorm van expressie. Dat iemand op latere leeftijd een ambacht beheerst vind ik mooi om te zien maar hier vond ik het toch wel echt Russisch. Maar goed als Nederlander kijk je daar misschien wel teveel door een gekleurde bril naar.....

De laatste dag in de banja, de Russische sauna met een duik in het koude meer! Dit was een heerlijke afsluiting van mijn week in Siberië. Het afscheid van Peter en Yana, onze lieve tolken Anna en Veronica was erg emotioneel. We hebben zó'n band gekregen met elkaar deze week.

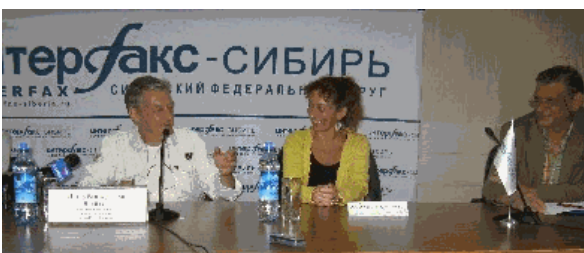
Eenmaal thuis ben ik heel gelukkig als ik mijn lieve Gert, Laura en Esther in mijn armen sluit. De tuin is prachtig; de rododendrons bloeien en onze oude Poekie van 19 jaar loopt me steeds blij voor de voeten....

Maar ik ben veranderd. Een hele week tijd voor mijn eigen gevoelens en ideeën. Ik heb zó intens ervaren deze week hoezeer mij het aan het hart gaat dat we in deze wereld bezig zijn om steeds meer tegenstellingen te creëren. Het is zo gemakkelijk om je eigen zekerheden en cultuur als de enig juiste te propageren. Zou het mogelijk zijn om met respect voor elkaars culturen samen te leven en een levendige handel over de wereld op touw te zetten, wat konden we dan veel voor elkaar betekenen. Hoeveel geld er nu in de oorlog in Irak is uitgegeven; we hadden daarmee de honger in Afrika kunnen opheffen..... Hoezo een raketschild tegen de Russen in de Oekraïne; het leger is na de revolutie van Jeltsin bijna failliet geweest en nu heeft het weer iets opgebouwd en heeft het volk daar eindelijk iets van zijn trots terug. Want trots zijn ze! Mooie mensen die rechtop lopen! In deze week hebben wij geprobeerd met kunst en vooral beleving van kunst iets over te dragen en grenzen te slechten. Het gevoel dat ik had met het maken van mijn boek, had dezelfde lading; in mijn voorwoord zeg ik ook te hopen dat we onze prachtige natuur en wereld zullen blijven koesteren en dat ik hoop met mijn beelden daar een bijdrage aan te leveren. Ik hoop dat dit niet mijn laatste reis is naar Kemerovo maar ook niet mijn laatste naar de rest van de wereld want ik zou heel graag een steentje willen bijdragen aan het behoud van natuur en cultuur op onze bijzondere planeet.

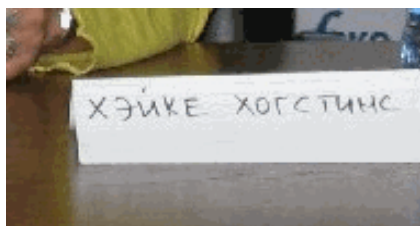
Dan wil ik bij deze nog ten overstaan van iedereen Peter ontzettend bedanken voor dit geweldige initiatief en de verrijking in onszelf die hier het resultaat van is.

Liefs van Geke

Nog wat foto's:

het Russisch

pers conferenties

mijn naam in

Dick bij zijn aquarellen

Ronald bij zijn panoramatekeningen

Margot bij haar landschappen

Frans vertelt over zijn kleurrijke landschappen

Peter en Thymen Kouwenaar

Onze tolken: Veronica en Anna

Yana

onze tolk Natasja